

sodik zsidótörvénnyel kapcsolatban álláspontjában megjelent egy új elem ahhoz képest, ahogy az első zsidótörvényt fogadta. 1938 tavaszán hajlamosak voltak tudomásul venni az első zsidótörvényt, mi több, még mentegették is, hogy tulajdonképpen meglehetősen enyhe, és „kifoghatja a szelet a szélsőségesek vitorláiból”, s mindenekfölött az jellemezte magatartásukat, hogy elhárították a külföldi zsidó szervezetek beavatkozási kísérleteit az ügybe, amelyet tisztán belügynek minősítettek (lásd a 4. fejezetet).

1938. nyár végén viszont gyakorlatilag már ők kezdeményezték, hogy a külföld lépjen közbe, és próbálja közbelépésével enyhíteni a zsidó közösségre nehezedő szörnyű nyomást. 1938. szeptember 8-án a Pesti Izraelita Hitközség főtitkára, Eppler Sándor kapcsolatba lépett az Angol Zsidók Szövetségének, valamint a brit zsidó képviselők testületének közös külügyi bizottságával, s azt javasolta, hogy küldjenek megbízottat Budapestre. 1939 márciusában a magyarországi zsidó vezetés már egészen világosan látta, mit jelent a második zsidótörvény, s ismételten a brit zsidóság vezetőihez fordult, kérve a segítségüket a munkaképes zsidók kivándoroltatásában, az öregek és a betegek anyagi támogatásában. Stern Samu és Eppler 1939 májusában Londonban és Párizsban járt, s akkor személyesen újra előhozták kívánásaikat, mégpedig nagyon nyomatékos formában.³³ A probléma valóban égető volt, s nem is csupán az angol életbe lépő új törvény miatt, hanem annak következtében, hogy a Felvidék és Kárpátalja visszacsatolásával megnőtt a zsidó lakosság száma, és így azoké is, akik rossz anyagi helyzetben voltak. A Felvidéken és Kárpátalján meglehetősen nagy számban éltek nem asszimilált, jámbor ortodox zsidók, s életkörülményeik igencsak nyomorúságosak voltak. Joggal feltételezhető, hogy ha nem is a kormány ötlete volt Sternék utazása, de mindenestre annak tudtával és beleegyezésével látogattak külföldre, és terjesztették elő kívánásaikat a zsidóság kivándorlásának elősegítését kérve.

Némileg rontotta Stern és Eppler londoni és párizsi megbeszéléseinek esélyeit az a körülmény, hogy körülbelül ugyanakkor kereste föl az angol és francia fővárost dr. László Gyula, aki egyrészt a Kárpátalján élő zsidók és a lengyel menekültek problémáját ecsetelte vendéglátói előtt drámai színekkel, másrészt azt bizonygatta, hogy az országos zsidó vezetők tulajdonképpen nem is törődnek velük.³⁴ De Sternék annyit mégiscsak elértek, hogy végre-valahára kapcsolat teremtdött a magyarországi és a világzsidóság között, és némi pénzügyi támogatásra is ígéretet kaptak. Aból azonban nem lett semmi, hogy Nagy-Britannia politikai nyomást gyakoroljon Magyarországra.

A zsidóság és jóakaróinak hazai erőfeszítései nem hoztak eredményt.